

Neočekivanih i nepremostivih "prepreka" uoči ulaska Crne Gore u NATO – nije bilo

Države članice NATO saveza prepoznale su Crnu Goru kao pouzdanog partnera u očuvanju i promoviranju demokratskih vrijednosti, posvećenog europskim i euroatlantskim integracijama, koja je dugogodišnjim radom na sveobuhvatnim reformama društva postigla ovako značajan i povijesni rezultat. Ulazak Crne Gore u NATO sada je stvar procedure

[Dražen Najman]

Na NATO Samitu koji je početkom srpnja mjeseca održan u Varšavi, saveznici su usvojili Deklaraciju u kojoj je Crna Gora pozdravljena kao nova članica Alijanse, uz izraženo očekivanje da će proces ratifikacije Protokola o članstvu Crne Gore u NATO biti okončan u najkraćem mogućem roku. Ulazak Crne Gore u Sjevernoatlantski savez važan je geopolitički događaj za područje jugoistočne Europe, odnosno regiju Zapadnog Balkana. O procesu euro-atlantskih integracija Crne Gore Zaštita je razgovarala s crnogorskom ministricom obrane prof. dr. Milicom Pejanović Đurišić.

■ **Kada se očekuje ulazak Crne Gore u NATO? Je li to sada samo stvar procedure ili su pred vama još neki zahtjevni koraci?**

Još 2006. godine, odmah nakon obnove crnogorske nezavisnosti, euroatlantske integracije su definirane kao prioritet vanjske politike Crne Gore. Deset godina nakon toga, u prosinci prošle godine Crna Gora je dobila poziv za pristupanje Savezu, što pokazuje da su države članice Alijanse prepoznale Crnu Goru kao pouzdanog partnera u očuvanju i promoviranju demokratskih vrijednosti, posvećenog europskim i euroatlantskim integracijama, koja je dugogodišnjim radom na sveobuhvatnim reformama društva postigla ovako značajan i povijesni rezultat. Ulazak Crne Gore u NATO sada je stvar procedure. U tijeku je proces ratifikacije Protokola o članstvu Crne Gore u NATO u parlamentima država čla-

nica Saveza, koji se odvija više nego zadovoljavajućim tempom, tako da je u kratkom periodu od nepuna dva mjeseca ratifikacija završena u sedam država.

■ **Kakav je danas stav crnogorske javnosti oko ulaska zemlje u Savez? Zadnjih godina bilo je podijeljenih mišljenja u društvu, no prema zadnjim anketama većina stanovništva podržava ulazak.**

Javna podrška članstvu u NATO je od mnogih percipirana, i kao takva postavljena, kao najizazovnije pitanje u okviru naše integracijske agende. Međutim, nije to neka specifičnost vezana samo za Crnu Goru. Vrlo slično je bilo i u nekim ranijim procesima proširenja Saveza. U Crnoj Gori se posvećeno i odgovorno bavimo i ovim pitanjem. Uspostavili smo i vodimo intenzivan

dijalog s našim građanima. Kroz pozitivnu percepciju integracija, davanjem točnih i adekvatnih informacija o NATO-u i njegovim politikama postepeno se povećavao nivo povjerenja i podrške, tako da je evidentno da podrška NATO integracijama ima stalni trend rasta, kao i da, prema najnovijim rezultatima ispitivanja javnog mnjenja, 76.4 posto građana smatra da će Crna Gora postati NATO članica.

■ Što konkretno Crna Gora i njena Vojskama mogu dobiti od ulaska u Savez?

Članstvo Crne Gore u NATO nosi brojne prednosti, ali imajući u vidu aktualno globalno sigurnosno okruženje, to su prije svega sigurnost i stabilnost. Za očekivati je da će se članstvo u Savezu reflektirati na jačanje naše pozicije na međunarodnom planu, naročito na odnos s Europskom unijom, s kojom Crna Gora već četiri godine, također uspješno pregovara o članstvu. Također, stjecanjem punopravnog članstva, Crna Gora će ojačati svoju poziciju u regiji i dodatno doprinijeti jačanju povjerenja i dobrosusjedskih odnosa, kao i sveukupne stabilnosti regije Zapadnog Balkana.

Kada je riječ o Vojsci Crne Gore, članstvo u sustavu kolektivne obrane, otvara dodatne mogućnosti za uspostavljanje nove i širenje postojeće suradnje po različitim profesionalnim vojnim oblastima. Činjenica da je spremnost i interoperabilnost Vojske jedan od najvažnijih kriterija za upućivanje pozivnice zemlji aspirantu, daje mi za pravo da konstatarem kako su sveobuhvatne i intenzivne reforme u tom sektoru ocijenjene od

strane saveznika kao uspješne. Sada smo već u novoj fazi integriranja naše Vojske, tako da je Ministarstvo obrane, u suradnji s NATO, procijenilo naše planove u tom dijelu, kao i apsorpcijske kapacitete, i u skladu s tim pripremljen je Plan integracije Vojske Crne Gore u NATO. Namjera je da se integracija Vojske odvija postepeno, u fazama, u zajedničkom angažmanu i suradnji s partnerima iz Saveza.

■ Koliko dugo traje proces pristupa Crne Gore NATO-i i koje su najveće prepreke na koje ste naišli tijekom svog ministarskog mandata?

Zvanični odnosi Crne Gore i NATO-a počeli su relativno brzo nakon uspostavljanja međunarodno priznatog statusa Crne Gore. Točnije, krajem studenoga 2006. godine, dobili smo poziv za sudjelovanje u NATO Programu „Partnerstvo za mir“ (PzM), a naredne godine, Crna Gora je uspostavila i Misiju pri NATO, u Briselu.

Najprije kroz MAP (Akcioni plan za

Ministarstvo obrane Crne Gore sa svim državama iz regije razvija odnose suradnje i međusobnog povjerenja, jer smatramo da je to osnovni doprinos jačanja stabilnosti cijele regije

članstvo) i odgovarajuće godišnje nacionalne planove, a potom kroz intenzivan i fokusirani dijalog, radili smo na ispunjavanju standarda i kriterija na bazi kojih se provjerava je li ili ne neka država koja ima ambiciju da postane članica

Alijanse, usvojila vrijednosti koje su preduvjet pouzdanog i kredibilnog partnerstva. Danas, nakon dobijanja pozivnice i potpisivanja Protokola o članstvu Crne Gore u NATO, vjerujem da je Crna Gora, posebno Ministarstvo odbrane i Vojska Crne Gore, potpuno spremna za NATO. Iz osobnog iskustva mogu reći da nije bilo neočekivanih i nepremostivih „prepreka“. Ono što je, možda sve nas koji smo bili dio ovog procesa, dodatno opterećivalo je činjenica da smo, neovisno o postignutim rezultatima Crne Gore, morali biti svjesni da cijeli proces euro-atlantskih integracija zavisi i od niza globalnih geostrateških pitanja koja imaju svoje refleksije i na sam proces pristupanja. Međutim, slijedom jasne javne podrške naših partnera, proces je završen pozitivnim ishodom, na naše zadovoljstvo.

■ U kakvom se stanju danas nalazi Vojska Crne Gore? Možete li nam ukratko analizirati brojčano stanje kopnenih, zračnih i pomorskih snaga, ali i stanje tehnike i naoružanja?

Ministarstvo obrane i Vojska Crne Gore su kroz kontinuirane i intenzivne reforme, zadatke i misije pokazali profesionalizam, pouzdanost i odgovornost koja odlikuje oružane snage modernih demokratskih država. U trenutku obnove nezavisnosti Crna Gora je „naslijedila“ preko 6.000 vojnika. Već u kolovozu iste godine, vojna obaveza je ukinuta i od tada su u sastavu Vojske Crne Gore samo profesionalna vojna lica. Danas, naša Vojska broji oko 2000 pripadnika.

Pravci razvoja Vojske Crne Gore definirani su strateškim dokumentima koji su karakteristika svakog ozbiljnog sektora obrane. Također, prilagođena je organizacijska struktura Vojske potrebama naše države, formirani su sastavi efikasnijih operativnih sposobnosti u skladu s širokim spektrom sigurnosnih izazova i standardima suvremenih oružanih snaga.

Pridajući posebnu pažnju balansiranom upravljanju obrambenim troškovima, posvećeno se radi i na daljoj modernizaciji Vojske. Ovdje bih istakla izgradnju i opremanje Operativnih centara mornarice i zrakoplovstva, čime je znatno unaprijeđen sistem nadzora i zaštite mora i zrakoplovnog prostora u Crnoj Gori. U procesu modernizacije znatan napredak učinjen je i u kopnenim snagama gdje su

i deklarirane jedinice za angažiranje u zajedničkim NATO operacijama. Također, naročito smo fokusirani na adekvatan razvoj i primjenu suvremenih informacisko-tehničkih dostignuća na svim razinama ministarstva i Vojske.

■ Je li Vojska Crne Gore u ljudskom i materijalno-tehničkom pogledu spremna za zadaće koje donosi buduće članstvo u NATO-u?

Kroz proces euroatlantskih integracija, izgradnjom odgovarajućih sposobnosti i usvajanjem NATO standarda, VCG je dostigla potreban nivo interoperabilnosti s NATO, čime je omogućeno ostvarivanje njenih misija: odbrana Crne Gore kroz aktivnu saradnju sa saveznicima i partnerima, doprinos u izgradnji i očuvanju mira u regiji i svijetu i podrška civilnim institucijama u kriznim situacijama.

U tijeku je proces ratifikacije Protokola o članstvu Crne Gore u NATO u parlamentima država članica Saveza, koji se odvija više nego zadovoljavajućim tempom

Pripadnici Vojske Crne Gore posjeduju modernu opremu i naoružanje, neprekidno se educiraju i na ravnopravnoj osnovi sudjeluju zajedno sa svojim kolegama iz zemalja NATO ili EU u misijama u Afganistanu, Somaliji i Maliju, dok će u skorijoj budućnosti sudjelovati i u misiji UN-a u Zapadnoj Sahari.

■ Republika Hrvatska punopravna je članica NATO-a od 2009. godine. U kojoj ste mjeri dobili pomoć od Hrvatske u procesu pristupa Savezu? Kakva je trenutna razina suradnje Crne Gore i Hrvatske na vojnom planu?

Od samog pristupa programu „Partnerstvo za mir“ uspostavljeni su odlični bilateralni odnosi s Republikom Hrvatskom.

Razmjena iskustava i transfer znanja predstavljaju najznačajnije i najčešće oblike komunikacije na kojima počiva naša suradnja. Posebno bih istakla zajedničko sudjelovanje u operacijama ISAF i „Resolute Support“ (Odlučna podrška) u Afganistanu, uz činjenicu da se crnogorski vojnici pripremaju za ovu međunarodnu misiju upravo u Republici Hrvatskoj.

U sastavu Vojske Crne Gore devet posto žena

■ Je li vam ambicija zadržati se na čelu Ministarstva obrane do ulaska u NATO savez i kako gledate na položaj žena u crnogorskoj vojsci? Jesu li one ravnopravne muškim kolegama?

Na mjestu ministra odbrane Crne Gore sam od ožujka 2012. godine, potpuno posvećena upravo ostvarivanju najvažnijeg strateškog cilja naše države, članstva u NATO Savezu. Samim tim su pitanje rodne ravnopravnosti, kao i implementacija UN Rezolucije 1325 – „Žene, mir i bezbjednost“ bili visoko na listi mojih prioriteta.

Ministarstvo odbrane je jačalo kapacitete mehanizama za rodnu ravnopravnost, kao i svijest pripadnika i pripadnica Vojske

Crne Gore o značaju ovog pitanja. Unaprijeđeni su uvjeti za efikasnije privlačenje, zapošljavanje i zadržavanje žena u sektoru obrane, što je podrazumijevalo i nove pristupe u implementaciji kadrovske politike, posebno u dijelu jasne podrške napredovanju žena u vojnoj službi. U ukupnom sastavu Vojske Crne Gore danas imamo oko devet posto žena. One su potpuno ravnopravne muškim kolegama. Nakon školovanja na stranim vojnim akademijama, u Grčkoj, SAD-u, Hrvatskoj, Italiji i Makedoniji one zauzimaju svoje radne pozicije i očekujemo da u budućnosti, budu činile značajan dio rukovodećeg kadra Vojske Crne Gore. Nedavno smo dobili i prvu kapetanicu u Vojsci Crne Gore.

Pored toga, jedan broj crnogorskih kadeata školuje se na Vojnoj akademiji „Petar Zrinski“ u Zagrebu, što će svakako doprinijeti da se suradnja nastavi i u budućnosti. Također, Crna Gora i Hrvatska, na multilateralnom polju, sudjeluju u velikom broju međunarodnih inicijativa, od kojih je važno istaknuti Američko-jadransku povelju (A-5) i ADRIION inicijativu.

■ Albanija je također od 2009. godine članica Saveza. Jeste li od svog južnog susjeda dobili pomoć po pitanju pristupa?

Parlament Albanije već je ratificirao Protokol o pristupanju Crne Gore u NATO, bez ijednog glasa protiv, što dovoljno govori o podršci. Konkretno, u sektoru obrane surađujemo veoma intenzivno. Primjera radi, za ovu godinu planirana je saradnja zrakoplovstva naše dvije zemlje, kao i konferencija o angažiranju Vojske u elementarnim nepogodama u području rijeke Bojane i Skadarskog jezera. Također, Albanija je izrazila spremnost da pomogne Crnoj Gori u procesu uništavanja viška naoružanja, kao i u korištenju poligona za izvođenje vježbi i gađanja. Ostvarujemo saradnju i na području obrazovanja i obuke.

■ Možete li prokomentirati razinu vojne suradnje sa Srbijom i BiH?

Ministarstvo obrane Crne Gore sa svim državama iz regije razvija odnose suradnje i međusobnog povjerenja, jer smatramo da je to osnovni doprinos jačanja stabilnosti cijele regije, tako da i sa Srbijom

i Bosnom i Hercegovinom imamo dobru suradnju na polju obrane.

Pored niza projekata bilateralnog karaktera, vrijedi istaknuti i suradnju zemalja regije u okviru širih međunarodnih inicijativa, primjerice u okviru A-5 inicijative, u okviru koje su Crna Gora, BiH, Hrvatska, Makedonija i Albanija, dodatno uputile svoje pripadnike u misiju „Resolute Support“.

■ I, na kraju, kako ocjenjujete stanje sigurnosti u Crnoj Gori i regiji?

Crna Gora svoju ulogu vidi upravo u segmentu „projektiranja stabilnosti“ u vlastitom okruženju, kao aktivnog i već dokazanog promotora regionalne suradnje, dobrosusjedskih odnosa, povjerenja i mira na Zapadnom Balkanu, što je suštinski važno za ostvarenje vizije mirne, cjelovite i jedinstvene Europe.

Zapadni Balkan je značajno napredovao u odnosu na devedesete godine prošlog stoljeća, ali još uvijek ima veliki broj pitanja koje treba riješiti. Integracije su nezabilazan i nezamjenjiv preduvjet procesu stabilizacije, ali i jedini mogući odgovor na rastuću opasnost od suvremenih sigurnosnih izazova.

Sve veća izloženost direktnim i hibridnim prijetnjama na globalnom planu, koje nisu individualne, već zajedničke, zahtijevaju zajednički odgovor, koji, vjerujem, možemo dati samo ukoliko nastavimo s unapređenjem međusobne suradnje, i to u okvirima koje nudi kolektivni sistem obrane. ■